

ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО

Шимко Артем Романович,
кандидат юридичних наук,
асистент кафедри цивільного,
господарського та екологічного права,
Полтавський юридичний інститут
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого, Україна, м. Полтава
e-mail: advokat.shymko@gmail.com
ORCID 0000-0002-7153-4929

doi: 10.21564/2414–990x.140.123214
УДК 346.7:669(477)

ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІ ОПЕРАЦІЇ З МЕТАЛОБРУХТОМ: ГОСПОДАРСЬКО–ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Досліджено господарсько-правове забезпечення здійснення зовнішньоекономічних операцій з металобрухтом. Виявлено суттєві недоліки господарського законодавства, що регламентує експорт та імпорт металобрухту. Висвітлено проблему відсутності регулювання процесу ціноутворення на внутрішньому ринку металобрухту. Досліджено відповідність законодавчих реформ у сфері експорту та імпорту металобрухту у відношенні до міжнародно-правових зобов'язань України. Запропоновано способи модернізації та вдосконалення чинного законодавства у досліджуваній сфері.

Ключові слова: операції з металобрухтом; ринок металобрухту; експорт металобрухту; імпорт металобрухту; ціноутворення на ринку металобрухту.

Шимко А. Р., кандидат юридических наук, асистент кафедри громадянського, господарського та екологічного права, Полтавський юридический інститут Національного юридического університету імені Ярослава Мудрого, Україна, г. Полтава.
e-mail: advokat.shymko@gmail.com ; ORCID 0000-0002-7153-4929

Внешнеэкономические операции с металлоломом: хозяйственно-правовой аспект

Стаття посвячена дослідженню господарсько-правового забезпечення здійснення зовнішньоекономічних операцій з металобрухтом. Висвітлено суттєві недоліки господарського законодавства, що регламентує експорт та імпорт металобрухту. Висвітлено проблему відсутності регулювання процесу ціноутворення на внутрішньому ринку металобрухту. Досліджено відповідність законодавчих реформ у сфері експорту та імпорту металобрухту у відношенні до міжнародно-правових зобов'язань України. Запропоновано способи модернізації та вдосконалення чинного законодавства у досліджуваній сфері.

Ключевые слова: операции с металлоломом; рынок металлолома; экспорт металлолома; импорт металлолома; ценообразование на рынке металлолома.

Постановка проблеми. У зв'язку з обраним курсом розвитку ринкової економіки та необхідністю впровадження нових технологій у металургійному виробництві, роль металобрухту як базової сировини з кожним днем зростає. Проте, як свідчить практика, сфера здійснення зовнішньоекономічних операцій з металобрухтом потребує перегляду та реформування господарсько-правового забезпечення, оскільки сучасне державне регулювання досліджуваних відносин зумовлює виникнення негативних економічних наслідків, зокрема, дефіциту металобрухту на внутрішньому ринку та необхідності його імпорту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченню особливостей державного регулювання зовнішньої торгівлі металобрухтом присвячено праці багатьох учених-економістів, зокрема, І. Ю. Гужва (I. Yu. Huzhva) [1], В. Л. Мазур (V. L. Mazur). Однак комплексного дослідження питань, пов'язаних із реформуванням законодавства у сфері здійснення зовнішньоекономічних операцій з металобрухтом, з огляду на досягнення науки господарського права та економічної теорії, не проводилося.

Мета статті – з'ясувати наслідки законодавчих реформ у цій сфері та проблемні питання недосконалості чинного господарсько-правового забезпечення зовнішньоекономічних операцій з металобрухтом, сформулювати пропозиції щодо удосконалення законодавства.

Виклад основного матеріалу. До прийняття «металургійного» Закону від 12.07.2016 р. № 1455-VIII [2] в Україні діяло квотування експорту металобрухту, котре доповнювалось вивізним (експортним) митом. Окрім того, кожний експортний контракт повинен погоджуватися у Міністерстві економічного розвитку та торгівлі України і реєструватися.

Указані обмежувальні бар'єри зазнавали критики не тільки вітчизняних поставників металобрухту, а й міжнародної спільноти через невідповідність правового регулювання сучасним тенденціям ринкової торгівлі.

У 2016 р. сталися радикальні зміни законодавства у сфері експорту металобрухту, оскільки тодішні засоби обмеження експорту не забезпечували задоволення попиту на внутрішньому ринку, внаслідок чого існував стійкий дефіцит металобрухту. Вітчизняні металургійні підприємства були вимушені імпортувати металобрухт за невигідними цінами, коли в той же час фонд власного металобрухту дозволяв забезпечувати на 100 % металургійні підприємства. Пропозиція металобрухту на внутрішньому ринку України завжди перевищувала його попит. Виникає дисонанс, яким чином на металургійних підприємствах України існує дефіцит металобрухту, якщо Міністерство економічного розвитку та торгівлі повинно видавати квоти на експорт відповідно до його попиту на внутрішньому ринку. Пояснюється описана ситуація недосконалістю правового забезпечення, котре ідеально створювало можливість «розпродажу квот» та «тіньового» експорту.

Сьогодні згідно зі ст. 13 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» [3] експортні операції з металобрухтом здійснюються відповідно до цього Закону з урахуванням особливостей, визначених законами України «Про металобрухт» [4] та «Про вивіз (експортне) мито на відходи та брухт чорних металів» [5]. Таким чином, встановлено вичерпний перелік нормативно-правових актів, що регулюють порядок експорту вторинних металів. Натомість скасовано значну кількість підзаконних нормативно-правових актів, котрі забезпечували бюрократичний механізм погодження та реєстрації контрактів з отриманням квоти на експорт. Безумовно, такий крок законодавця слід розглядати як «обілення» правового забезпечення експорту металобрухту.

Так, Законом України «Про внесення змін до деяких законів України щодо зменшення дефіциту брухту чорних металів на внутрішньому ринку» від 12.07.2016 р. № 1455-VIII [2] виключено ч. 1 ст. 9 Закону «Про металобрухт», котра встановлювала, що контракти (договори, угоди) на експорт металобрухту підлягають реєстрації в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України. На виконання зазначеної норми працювали постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку реєстрації зовнішньоекономічних контрактів (договорів) на здійснення експортних операцій з металобрухтом» від 15.02.2002 р. № 155, «Деякі питання здійснення експортних операцій з металобрухтом» від 03.05.2012 р. № 388, «Про заходи щодо упорядкування експортних операцій з металобрухтом» від 04.11.2002 р. № 1653, наказ Міністерства промислової політики України «Про затвердження Порядку погодження зовнішньоекономічних контрактів (договорів) на здійснення експортних операцій з металобрухтом» від 29.03.2002 р. № 144, наказ Міністерства економіки України «Про порядок реєстрації (обліку) зовнішньоекономічних контрактів (договорів) на здійснення експортних операцій з металобрухтом» від 15.12.2005 р. № 505.

Постановою Кабінету Міністрів України від 28.12.2016 р. № 1035 [6] названі постанови визнано такими, що втратили чинність. Наказом Мінекономрозвитку України від 10.11.2017 р. № 1626 [7] визнано перелічені накази такими, що втратили чинність. Заходи, спрямовані на спрощення правових параметрів експорту металобрухту, є реалізацією політики дерегуляції та боротьби з тіньовою економікою.

У чому ж сутність нововведень, котрі з'явилися у Законі «Про внесення змін до деяких законів України щодо зменшення дефіциту брухту чорних металів на внутрішньому ринку»?

Умовно можна виділити дві новації. Перша – скасування обов'язкової державної реєстрації контрактів на експорт металобрухту. Друга – ставки вивізного (експортного) мита на металобрухт підвищено з 10 до 30 євро за 1 тону. Підвищення ставки вводилося спочатку на два роки, потім зменшено на один. Пов'язано це з тим, що стрімке підвищення мит на експорт суперечить міжнародно-правовим зобов'язанням України, і тому уряд обрав застосування цього прийому як тимчасовий захід для захисту інтересів національної економіки. Уряду простіше обґрунтувати необхідність продовження цього заходу щороку,

бо існуючі в Україні проблеми політико-економічного характеру дають законні підстави для застосування обмежень експорту.

Указаний Закон спрощує інструменти для блокування експорту, котрими раніше успішно користувалися чиновники. Однак цим Законом введено суттєвий бар'єр – мито розміром 30 євро за тонну металобрухту. Вивізне мито такого розміру при існуючих світових цінах є серйозним фактором для обмеження експорту. Водночас основною проблемою внутрішнього ринку металобрухту залишається неготовність українських споживачів вторинної сировини підтримувати ціни на рівні, близькому до світового.

Ініціатива щодо підвищення мита на експорт активно лобювалася українськими металургами, оскільки експорт металобрухту істотно підвищує собівартість виплавки сталі в Україні, а відповідно, знижує конкурентоспроможність української сталі на світовому ринку. Однак в ЄС цю ініціативу сприйняли вкрай негативно заявивши, що вона порушує «дух і букву» Угоди про асоціацію.

Отже, сьогодні єдиним обмежувальним бар'єром експорту металобрухту є вивізне мито у розмірі 30 євро за тонну, встановлене Законом України «Про внесення змін до деяких законів України щодо зменшення дефіциту брухту чорних металів на внутрішньому ринку» від 12.07.2016 р. № 1455-VIII.

Уважаю, що відміна обов'язкового погодження та реєстрації експортних контрактів, а також розподілу квот є успішним кроком реформування з огляду на наступне.

По-перше, розподіл квот на експорт був фундаментом для корупції, оскільки механізм надання квот відбувався у ручному режимі, що позбавляло прозорості під час прийняття рішень. У результаті складалась ситуація, за якої певне коло осіб Міністерства промисловості, а потім Мінекономрозвитку України отримували значну корупційну вигоду, а наближені до них експортери – максимально можливий обсяг експорту металобрухту. У зв'язку з обмеженнями на експорт вторинних металів сталося так, що ціна в Україні була значно нижчою за ринкову. Суб'єкт господарювання, який одержував картку на експорт брухту, в результаті отримував надприбутки, а металурги купували металобрухт за ціною значно нижче ринкової.

Один з основних моментів у схемі обмеження експорту брухту чорних металів полягав у тому, що Мінекономрозвитку здійснювало розподіл експортних квот суб'єктам господарювання тільки після затвердження прогнозованих балансів потреби українських металургів у металобрухті на поточний рік. Так повелося ще з часів планової економіки колишнього СРСР. Указаний прогнозований баланс потреб металобрухту використовувався однією з підстав для відмови підприємцям у видачі експортних квот.

З юридичної точки зору скасована ст. 9 Закону України «Про металобрухт» передбачала, що контракти на експорт металобрухту підлягають реєстрації, але не «погодженню і затвердженню», як тлумачили це службовці профільних міністерств. Відповідно, всі постанови й розпорядження Кабміну, накази

Мінекономрозвитку, що базувалися на необхідності погоджувати контракти, є сумнівними з точки зору законності.

Так, згідно зі ст. 11 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» забороняється одночасне застосування щодо одного й того ж товару податку на експорт і імпорт та режиму ліцензування і квотування експорту, за винятком випадків установаження режиму ліцензування і квотування як заходу у відповідь на дискримінаційні дії інших та в разі застосування санкцій при порушенні суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності встановлених правил цієї діяльності.

Таким чином, тодішня система правового забезпечення експорту металобрухту суперечила чинному законодавству і була позбавлена правової визначеності.

По-друге, через корупційні квоти на експорт металобрухту Україна втрачала чималі надходження до бюджету. Незаконну систему обмеження експорту металобрухту забезпечував значний масив підзаконних актів у формі розпоряджень і постанов Кабміну та наказів Мінекономрозвитку.

Такий механізм давав можливість відмовляти у видачі квот реальним експортерам брухту та видавати дозволи на вивезення за кордон сотень тисяч тонн сировини посередницьким фірмам. Здебільшого такі фірми не мали ані заготовленого металобрухту, ані договорів із портами на його відвантаження, ані зафрахтованих суден. Вони просто перепродавали отримані в міністерстві дозволи (квоти) реальним експортерам. Тариф доходив до 10 дол. за квоту на експорт 1 т металобрухту. Реалізація задумів щодо обмеження експорту брухту чорних металів автоматично супроводжувалася зменшенням надходжень валюти в державний бюджет.

Українські металурги підтримують систему обмеження експорту металобрухту, оскільки у разі його блокування заготівельники брухту змушені продавати брухт чорних металів за надто низькими цінами, заниженими порівняно зі світовими майже на 100 дол./т. При цьому металурги, як правило, затримують оплату поставленого брухту [8].

По-третє, квотування експорту брухту чорних металів та одночасне погодження і реєстрація експортних контрактів суперечило не тільки українському законодавству, а й підписаному Україною Договору про приєднання до Світової організації торгівлі та Угоді про асоціацію з Європейським Союзом.

Проте Генеральна угода з тарифів і торгівлі (ГАТТ) дає підстави для гнучких підходів до обмеження торгівлі у виняткових випадках [9].

Це пов'язано з тим, що міжнародне торгове право СОТ дозволяє запроваджувати такі заходи за визначених умов та згідно із встановленою процедурою. Нормами СОТ передбачено механізми запровадження заходів з метою запобігання критичному дефіциту сировини та в умовах посилення негативного впливу непереборних обставин. Зокрема, положення статей XI:2(a) ГАТТ передбачають можливість заборони чи обмеження експорту, які тимчасово застосовуються з метою попередження чи послаблення критичного дефіциту харчових продуктів або інших товарів, що мають вагоме значення для експортуючої сторони.

Також згідно зі статтею XX:(i) ГАТТ у разі надзвичайних обставин у міжнародних відносинах та з метою забезпечення захисту суттєвих інтересів своєї безпеки країни-члени СОТ можуть запроваджувати тимчасове обмеження експорту матеріалів, щоб забезпечити достатньою кількістю таких матеріалів вітчизняну переробну промисловість протягом періодів, коли внутрішня ціна на такі матеріали утримується на рівні, нижчому за світову ціну, в результаті впровадження урядом плану стабілізації, за умови, що такі обмеження не повинні призводити до зростання експорту такою галуззю вітчизняної промисловості чи до захисту такої галузі вітчизняної промисловості і не повинні порушувати положення цієї Угоди стосовно недискримінації.

Очевидно, що проведення АТО й окупація значної території України є надзвичайною обставиною і вимагає забезпечення захисту економічних інтересів. Забезпечення вітчизняного металургійного сектору металобрухтом набуває стратегічного значення в умовах необхідності безперервного постачання металопродукції за доступною ціною для потреб військово-промислового комплексу, важкого машинобудування й розвитку інфраструктури.

Державою обраний курс на зменшення дефіциту брухту чорних металів на внутрішньому ринку з метою першочергового забезпечення потреб оборонної промисловості та відбудови об'єктів інфраструктури.

Експортні мита, як правило, є інструментом протекціоністської політики. Цілком зрозуміло, що підвищення експортних мит на металобрухт відповідає інтересам національної металургійної галузі. Іншими словами, підвищення експортного мита можна вважати субсидуванням національних товаровиробників.

Отже, обмежувальні заходи експорту металобрухту повною мірою узгоджуються з положенням статті XXI:(b) ГАТТ «Винятки з міркувань безпеки», яка передбачає право держави на здійснення будь-яких дій, які вона вважає необхідними для захисту суттєвих інтересів своєї безпеки. Держава може самостійно визначати, що є такими інтересами і яким чином їх захищати.

Зміни законодавства у цій сфері зачепили не лише порядок експорту, а й імпорту металобрухту. Так, 10.11.2016 р. набрав чинності Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про Митний тариф України» від 04.10.2016 р. № 1645-VIII щодо зменшення дефіциту брухту чорних металів на внутрішньому ринку з метою першочергового забезпечення потреб оборонної промисловості та відбудови об'єктів інфраструктури» [10]. Законом внесено зміни до розділу XV «Недорогоцінні метали та вироби з них» Митного тарифу України [11], які стосуються товарної позиції 7204 «Відходи та брухт чорних металів; зливки чорних металів для переплавлення (шихтові зливки)». Законом встановлено нульові ставки ввізного мита на відходи та брухт чорних металів замість раніше діючих 5 %.

Метою прийняття Закону є оперативна ліквідація дефіциту брухту чорних металів на внутрішньому ринку для першочергового забезпечення потреб оборонної промисловості та забезпечення умов відновлення об'єктів інфраструктури.

Однак навіщо лібералізувати імпорт металобрухту з одночасним підвищенням мита на його експорт? Ключова проблема полягає у раціональності розпорядження власними ресурсами. Як уже зазначалося, ресурсний потенціал металобрухту набагато перевищує потреби металургійної галузі України. Виникає конфлікт інтересів основних гравців ринку – металургійних підприємств (споживачів металобрухту) та постачальників металобрухту. Якщо метою господарської діяльності останніх є збирання, закупівля, заготівля, переробка металобрухту та його подальша реалізація за вигідною ціною, то підприємницькі інтереси представників металургійного комплексу йдуть урозріз.

Металургійні підприємства пропонують за металобрухт ціни набагато нижчі від світових, приблизно на 100 дол. за тонну. Окрім того, розрахунки за поставлений металобрухт часто затримуються на тривалий час, робота металургійних підприємств не завжди стабільна, що впливає на процеси обороту металобрухту не найкращим чином. З цих причин заготівники металобрухту вимушені шукати альтернативні шляхи збуту, а саме – експорт. Маючи надлишкові обсяги металобрухту, ми стикаємося з проблемою дефіциту на внутрішньому ринку, що є парадоксальним. Металурги, опинившись у невідповідній ситуації, починають імпортувати металобрухт за цінами набагато вищими, ніж ті, що пропонуються вітчизняним заготівникам.

Однією з причин дефіциту металобрухту в Україні є узгоджена політика металургів щодо утримання низьких закупівельних цін на металобрухт. Така політика безумовно викликає скорочення заготівлі металобрухту суб'єктами господарювання. Отже, державній ціновій політиці характерне протистояння заготівників та металургів, оскільки питання ціни по-різному впливають на діяльність суб'єктів господарювання.

Уряд сприяє переважно металургам, штучно регулюючи оборот брухту залежно від інтересів та рентабельності їхньої господарської діяльності. Це виражається в ускладненні процедури експорту металобрухту, скороченні закупівель та триманні низьких цін, що дає змогу металургам диктувати власні умови гри на ринку металобрухту.

Результати такої державної політики вигідні лише металургам. Справа у тому, що в Україні дуже високий внесок фізичних осіб у заготівлю брухту. Якщо ціни падають, останнім економічно не рентабельно продовжувати господарську діяльність.

На нашу думку, це дисбаланс виникає внаслідок неузгодженості цінової політики на ринку металобрухту. Основним завданням уряду для ліквідації цього дисбалансу, як вбачається, є сприяння підняттю цін на внутрішньому ринку металобрухту до рівня світового. Треба стимулювати постачальників збувати металобрухт насамперед вітчизняним підприємствам, а у разі відсутності попиту – експортувати. Гра законодавця з митами на експорт та ввізними ставками є тимчасовим маніпулюванням, котре нездатне вирішити глобальні проблеми ринку металобрухту.

Щодо питання підвищення ціни на металобрухт на внутрішньому ринку, то Господарським кодексом України [12] та Законом України «Про ціни та ціноутворення» [13] передбачено широкий комплекс інструментів впливу. Так, відповідно до п. 7 ч. 1 ст. 4 Закону «Про ціни і ціноутворення», державна цінова політика є складовою державної економічної та соціальної політики і спрямована на забезпечення орієнтації цін внутрішнього ринку товарів на рівень цін світового ринку.

Забезпечити узгодженість цін на металобрухт з рівнем світових без застосування адміністративних методів фактично неможливо. Компромісним варіантом може бути лише фінансування державою металургійного комплексу з метою підвищення конкурентоспроможності їх продукції та подолання цінової нестабільності на ринку металобрухту. Якщо металурги пропонуватимуть ціни на рівні світових, вітчизняним постачальникам не буде сенсу експортувати металобрухт, а металургам імпортувати його.

Вважаємо неправильним реформування порядку здійснення зовнішньоекономічних операцій з металобрухтом без урахування стану цін на внутрішньому ринку. Доцільно забезпечити правове підґрунтя для логістики споживання металобрухту відповідно до наступного алгоритму:

1) первинна закупівля, заготівля, переробка та пошук контрагентів для збуту металобрухту на внутрішньому ринку;

2) укладення договорів (контрактів) поставки з металургійними підприємствами, що забезпечить безперебійне постачання сировиною та дозволить уникнути простою на виробництві;

3) у разі утворення надлишкових обсягів металобрухту у постачальників необхідно забезпечити законодавчо прозорий механізм для його експорту. Проте одночасно слід забезпечити рівень внутрішніх цін на металобрухт, прирівняний до міжнародного ринку, щоб вітчизняні суб'єкти господарювання не були зацікавлені його експортувати при першій можливості.

Висновки. Отже, без виваженої законодавчої корекції процесу ціноутворення на внутрішньому ринку підвищення мита на експорт та скасування ввізного мита не вирішує проблеми дефіциту металобрухту. Питання ціноутворення на ринку металобрухту та регламентації зовнішньоекономічних операцій необхідно вирішувати комплексно.

Таким чином, слід зосередитись на процесі ціноутворення в рамках внутрішнього ринку металобрухту, а потім формувати правову оболонку для зовнішньоекономічних операцій. Держава повинна створити умови для мотивації вітчизняних суб'єктів господарювання збувати металобрухт на внутрішньому ринку, зробити цей процес цивілізованим та узгодженим з світовими цінами на сировину. У такий спосіб Україна зможе уникнути дефіциту вторинних металів та необхідності його імпорту.

Список літератури:

1. Гужва І. Ю. Механізми обмеження експорту брухту чорних металів у рамках СОТ. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2016. № 6. С. 67–70.

2. Про внесення змін до деяких законів України щодо зменшення дефіциту брухту чорних металів на внутрішньому ринку: Закон України від 12.07.2016 р. № 1455-VIII. Дата оновлення: 04.08.2017. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1455-19> (дата звернення: 09.02.2018 р.).

3. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 р. № 959-XII. Дата оновлення: 03.01.2017. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/959-12/para0276#o276> (дата звернення: 09.02.2018 р.).

4. Про металобрухт: Закон України від 05.05.1999 р. № 619-XIV. Дата оновлення: 15.09.2016. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/619-14> (дата звернення: 09.02.2018 р.).

5. Про вивізне (експортне) мито на відходи та брухт чорних металів: Закон України від 24.10.2002 р. № 216-IV. Дата оновлення: 04.08.2017. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/216-15> (дата звернення: 09.02.2018 р.).

6. Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2016 р. № 1035. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1035-2016-p> (дата звернення: 09.02.2018 р.).

7. Про визнання такими, що втратили чинність, деяких наказів: наказ Мінекономрозвитку України від 10.11.2017 р. № 16261035. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1439-17> (дата звернення: 09.02.2018 р.).

8. Мазур В. Через корупційні квоти на експорт металобрухту Україна втрачає сотні мільйонів доларів. DT.UA. 2015. URL: https://dt.ua/ECONOMICS/cherez-korupciyni-kvoti-na-eksport-metalobruhtu-ukrayina-vtrachaye-sotni-milyoniv-dolariv-166303_.html (дата звернення: 10.01.2018 р.).

9. Генеральна угода з тарифів і торгівлі (ГАТТ 1947): Угода, Міжнародний документ від 30.10.1947 р. Дата оновлення: 15.04.1994. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_264 (дата звернення: 09.02.2018 р.).

10. Про внесення змін до Закону України «Про Митний тариф України» щодо зменшення дефіциту брухту чорних металів на внутрішньому ринку з метою першочергового забезпечення потреб оборонної промисловості та відбудови об'єктів інфраструктури: Закон України від 04.10.2016 р. № 1645-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1645-19/paran5#n5> (дата звернення: 09.02.2018 р.).

11. Митний тариф України (Групи 01-72): Закон України; Тариф від 19.09.2013 р. № 584-VII. Дата оновлення: 01.01.2018. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/584a-18> (дата звернення: 09.02.2018 р.).

12. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV. Дата оновлення: 16.01.2018. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (дата звернення: 09.02.2018 р.).

13. Про ціни та ціноутворення: Закон України від 21.06.2012 р. № 5007-VI. Дата оновлення: 30.01.2018. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5007-17> (дата звернення: 09.02.2018 р.).

References:

1. Guzhva, I.Yu. (2016). Mekhanizmy obmezhenia eksportu brukhtu chornykh metaliv u ramkakh SOT. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu*, 6, 67–70 [in Ukrainian].

2. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakoniv Ukrainy shchodo zmeshennia defitsytu brukhtu chornykh metaliv na vnutrishnomu rynku: Zakon Ukrainy vid 12.07.2016 r. № 1455-VIII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1455-19> [in Ukrainian].

3. Pro zovnishnoekonomichnu diialnist: Zakon Ukrainy vid 16.04.1991 r. № 959-XII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/959-12/para0276#o276> [in Ukrainian].

4. Pro metalobrukht: Zakon Ukrainy vid 05.05.1999 r. № 619-XIV. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/619-14> [in Ukrainian].

5. Pro vyvizne (eksportne) myto na vidkhody ta brukht chornykh metaliv: Zakon Ukrainy vid 24.10.2002 r. № 216-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/216-15> [in Ukrainian].

6. Pro vnesennia zmin ta vyznannia takymy, shcho vtratylы chynnist, deiakykh postanov Kabinetu Ministriv Ukrainy: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 28.12.2016 r. № 1035. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1035-2016-p> [in Ukrainian].

7. Pro vyznannia takymy, shcho vtratyly chynnist, deiakykh nakaziv: Nakaz Minekonomrozvytku Ukrainy vid 10.11.2017 r. № 16261035. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1439-17> [in Ukrainian].

8. Mazur, V. (2015). Cherez koruptsiini kvoty na eksport metalobrukhtu Ukraina vtrachaie sotni milioniv dolariv. DT.UA. URL: https://dt.ua/ECONOMICS/cherez-korupciyni-kvoty-na-eksport-metalobrukhtu-ukrayina-vtrachaye-sotni-milyoniv-dolariv-166303_.html [in Ukrainian].

9. Heneralna uhoda z taryfiv i torhivli (HATT 1947): Uhoda, Mizhnarodnyi dokument vid 30.10.1947 r. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_264 [in Ukrainian].

10. Pro vnesennia zmin do Zakonu Ukrainy «Pro Mytnyi taryf Ukrainy» shchodo zmenshennia defitsytu brukhtu chornykh metaliv na vnutrishnomu rynku z metoiu pershocherhovoho zabezpechennia potreb oboronnoi promyslovosti ta vidbudovy ob'iektiv infrastruktury: Zakon Ukrainy vid 04.10.2016 r. № 1645-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1645-19/paran5#n5> [in Ukrainian].

11. Mytnyi taryf Ukrainy (Hrupy 01-72): Zakon Ukrainy; Taryf vid 19.09.2013 r. № 584-VII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/584a-18> [in Ukrainian].

12. Hospodarskyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 16.01.2003 r. № 436-IV. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/436-15> [in Ukrainian].

13. Pro tsiny ta tsinoutvorennia: Zakon Ukrainy vid 21.06.2012 r. № 5007-VI. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5007-17> [in Ukrainian].

Shymko A. R., PhD in Law, Teaching Assistant of Department of Civil, Economic and Ecological Law, Poltava Law Institute of Yaroslav Mudryi National Law University, Ukraine, Poltava.
e-mail: advokat.shymko@gmail.com ; ORCID 0000-0002-7153-4929

Foreign economic transactions with scrap metal: economic and legal aspects

The article is devoted to economic and legal analysis of foreign economic transactions with scrap metal. Specific features of economic legal ground work for foreign economic transactions with scrap-metal have been considered in the article. Strategic importance of transactions with the scrap metal has been defined. Legislation in force in this sphere has been analyzed. It is main defects and prospective improvements have been studied.

The article is devoted to research of licensing of collection, recycling and export of scrap metal. The main interests in private and public spheres of investigated industry has been defined. The expediency of systematizing the legislative work within the economic and legal support in operations with scrap metal have been proved. The author proposed the ways to achieve a compromise between public and private sectors in sphere of operations with scrap metal through the use of economic and legal instruments. The dysfunction of economic and legal mechanism for regulation the secondary metals market has been defined. The disparity between real social interests and economic and legal mechanism of licensing in this sphere has been proved. The necessity to reform the structure of subjects with organizational and economic powers has been substantiated. Specific features of economic law regulation of pricing on the scrap metal market have been considered in the article.

Conclusions and proposals have been based on economic and legal concept analysis and statistical data.

Keywords: scrap metal market; foreign economic transactions with scrap metal; export and import of scrap metal; scrap metal regulations; transactions with the scrap metal; processing of scrap metal; pricing on the scrap metal market.

Надійшла до редколегії 09.02.2018 р.